

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Traditionibus Humanis In Ecclesia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

mias Ecclesiasticam disciplinam, hoc modo, vt veteres Canones
 describunt, constitutam esse. Sed Episcopi Sacerdotes nostrorum aut
 cogunt hoc doctrinæ genus, quod confessi sumus, abijcere ac dam-
 nare, aut noua & inaudita crudelitate, miseros & innocentes occi-
 dunt. Hæ causæ impediunt, quo minus agnoscant hos Episcopos,
 nostri Sacerdotes. Ita scuitia Episcoporum in causa est, quare ali-
 cui dissoluitur illa Canonica politia, quam nos magnopere cupie-
 bamus conseruare. Ipsi viderint quomodo rationem Deo reddituri
 sint, quod dissipant Ecclesiam. Nostræ conscientie hac in re nihil
 habent periculi, quia cum sciamus confessionem nostram veram, pi-
 am, & Catholicam esse, non debemus approbare scuitiam istorum,
 qui hanc doctrinam persequuntur. Et Ecclesiam esse scimus apud hos,
 qui verbum Dei recte docent, & recte administrant Sacramenta, non
 apud illos, qui verbum Dei non solum edicis delere conantur, sed
 etiam recta & vera docentes trucidant, erga quos, etiamsi quid contra
 Canones faciunt, tamen ipsi Canones mitiores sunt. Porro hic
 iterum volumus testari, nos libenter conseruatuos esse Ecclesi-
 asticam & Canonicam politiam, si modo Episcopi desinant in nostras
 Ecclesias scuire. Hæc nostra voluntas, & coram Deo, & apud omnes
 gentes, ad omnem posteritatem excusabit nos, ne nobis imputari
 possit, quod Episcoporum autoritas labefactatur, vbi legerint, atq;
 audierint homines, nos iniustam scuitiam Episcoporum deprecant-
 es, nihil æque impetrare potuisse.

DE TRADITIONIBVS HV- MANIS IN ECCLESIA.

IN ARTICULO XV. recipiunt primam partem, in qua dicimus
 obseruandos esse ritus Ecclesiasticos, qui sine peccato obseruari
 possunt, & ad tranquillitatem & bonum ordinem in Ecclesia profunt,
 Alteram partem omnino damnant, in qua dicimus traditiones hu-
 manas institutas ad placandum Deum, ad promerendam gratiam &
 satisfaciendum pro peccatis, aduersari Euangelio. Quanquam in
 ipsa Confessione de discrimine ciborum, satis multa diximus de tra-
 ditionibus, tamen hic quædam breuiter repetenda sânt. Etiamsi ar-
 bitrabamur aduersarios, ex alijs causis defensuros esse traditiones
 humanas, tamen hoc non putauimus futurum, vt hunc articulum
 damnarent. Non mereri nos remissionem peccatorum, aut gratiam,
 obseruatione traditionum humanarum. Postquam igitur hic arti-
 culus damnatus est, facilem & planam causam habemus. Nunc
 aperte Iudaizant aduersarij, aperte abruunt Euangelium, doctrinas
 demonio-

dæmoniorum, quando docetur, quod sine cultus viles ad promittendam remissionem peccatorum & gratiam. Tunc enim oblatum Evangelium, beneficium Christi, & iusticiam fidei. Evangelium accipit nos, fide, propter Christum, gratis, accipere remissionem peccatorum, & reconciliari Deo. Aduersarij contra alium Mediatorem constituunt, scilicet has traditiones. Propter has volunt concurrem remissionem peccatorum, per has volunt placare iram Dei. At Christus aperte dicit: Frustra volunt me mandatis hominum. Superbie disputauimus, homines iustificari fide, cum credunt se Deum placatum, non propter nostra opera, sed gratis propter Christum. Hanc, certum est Euangelij doctrinam esse, quia Paulus dicit ad Ephes. 2. Gratis saluati estis per fidem, & hoc non est vobis, Dei donum est, non ex hominibus. Nunc isti dicunt propter homines remissionem peccatorum, per has obseruationes humanas. Quid hoc est aliud quam præter Christum, alium iustificatorem, aut mediatorem constituere? Paulus inquit ad Galatas: Eritis à Christo, qui lege iustificamini, id est, si sentitis vos non obseruatione legis, vt iusti coram Deo reputemini, nihil præter vobis Christus, quia quorsum opus est Christo istis, qui sentitis iustos esse, sua obseruatione legis? Deus proposuit Christum, propter hunc mediatorem, non propter nostras iusticias velim esse propitius. At isti sentiunt Deum esse placatum, propter traditiones & non propter Christum, Adimunt igitur Christo honorem mediatoris. Nec interest inter nostras traditiones, & Mosaicas ceremonias, quod ad hanc rem attinet. Paulus idcirco damnat Mosaicas ceremonias, sicut traditiones damnat, quia exiabantur esse opera, quæ mererentur iusticiam coram Deo. Ita abieceratur officium Christi, & iusticia fidei. Quare remota legis, & traditionibus, contendit, quod non propter ista opera, sed propter Christum gratis promissa sit remissio peccatorum, modo non accipiamus eam. Nam promissio non accipitur, nisi fide. Cum tunc fide accipiamus remissionem peccatorum, cum fide habeamus propitium Deum, propter Christum, error & impietas est committere, quod per has obseruationes mereamur remissionem peccatorum. Si quis hic dicat, non mereri nos remissionem peccatorum, sed iustificatos, per has traditiones mereri gratiam. Hic iterum opponat Paulus, Christum peccati ministrum fore, si post iustificationem sentiendum sit, quod deinde non propter Christum iusti reputemur, sed primum mereri debeamus per alias obseruationes, vt reputemur. Item, hominis testamento nihil addi debet. Ergo Dei Testamento, qui promittit, quod propter Christum peccata nobis esse velit, addi debet, quod primum per has obseruationes

mereri, ut accepti & iusti reputemur. **Q**UANTUM
 quod opus est longa disputatione? Nulla traditio à sanctis patribus
 hoc consilio instituta est, ut mereatur remissionem peccatorum, aut
 iusticiam, sed sunt institutæ, propter bonum ordinem in Ecclesia, &
 propter tranquillitatem. Et ut velit aliquis instituire certa opera,
 ad promerendam remissionem peccatorum aut iusticiam, quomodo
 sciet illa opera Deo placere, cum non habeat testimonium verbi
 Dei? quomodo de voluntate Dei certos reddet homines, sine man-
 dato & verbo Dei? Nonne ubiq; in Prophetis prohibet instituire
 peculiare cultus sine suo mandato? Ezechielis 20. scriptum est: In
 præceptis Patrum vestrorum nolite incedere, nec iudicia eorum
 custoditis, nec in Idolis eorum polluamini. Ego Dominus Deus
 vester, In præceptis meis ambulate, & iudicia mea custodite, & fa-
 cite ea. Si licet hominibus instituire cultus, & per hos cultus me-
 rentur gratiam, iam omnium gentium cultus erunt approbandi,
 cultus instituti à Ieroboam & alijs extra legem, erunt approbandi.
 Quid enim interest, si nobis licuit instituire cultus viles ad pro-
 merendam gratiam aut iusticiam, cur non licuit idem gentibus, &
 Israëlitis? Ideo gentium & Israëlitarum cultus improbati sunt,
 quod sentiebant sese per illos mereri remissionem peccatorum &
 iusticiam, & iusticiam fidei non norant. Postremo, vnde reddimur
 certi, quod cultus ab hominibus instituti, sine mandato D E I, iustifi-
 cent: Siquidem de voluntate Dei nihil affirmari potest, sine verbo
 Dei? Quid si hos cultus non approbat Deus? Quomodo igitur af-
 firmant aduersarij, quod iustificent, cum id sine verbo ac testimonio
 Dei non possit affirmari? Et Paulus dicat? Omne quod non est ex
 fide, peccatum esse. Cum autem hi cultus nullum habeant testimo-
 nium verbi Dei, dubitare conscientiam necesse est, vtrum placeant
 Deo.
ET quid in re manifesta verbis opus est? Si hos huma-
 nos cultus defendunt aduersarij nostri, tanquam promerentes iusti-
 ficationem, gratiam, remissionem peccatorum, simpliciter constitu-
 unt regnum Antichristi. Nam regnum Antichristi, est nouus cultus
 Dei: excogitatus humana autoritate, rejiciens Christum, sicut re-
 gnum Mahometi habet cultus, habet opera, per quæ vult iustificari
 coram Deo, nec sentit homines coram Deo gratis iustificari fide pro-
 pter Christum. Ita & Papatus erit pars regni Antichristi, si sic de-
 fendit humanos cultus, quod iustificent. Detrahitur enim hono-
 r Christo, cum docent, quod non propter Christum gratis iustificemur
 per fidem, Sed per tales cultus, maximeq; cum docent, tales cul-
 tus, non solum viles esse ad iustificationem, sed necessarios etiam,
 sicut supra in articulo octauo sentiunt, vbi damnant nos, quod dixi-
 mus, quod non sit necessarium, ad veram vnitatem Ecclesiæ, ubiq;
 N
 similes

similes esse ritus ab hominibus institutos. Daniel capite videlicet significat novos cultus humanos, ipsam formam & *ἡ ἀντιχριστιανική* Antichristi fore. Sic enim inquit, Deum Mafsim in loco suo & Deum quem non nouerunt patres eius, coler auro & argenti lapidibus preciosis, Hic describit novos cultus, quia inquit Deum coli, qualem patres ignorauerint. Nam S. patres, esse uerunt & ipsi ritus & traditiones, tamen non sentiebant his ritibus aut necessarias esse ad iustificationem, non obscurabant gloriolam officium Christi, sed docebant nos iustificari fide propter Christum non propter illos humanos cultus. Ceterum ritus humanos adhibebant propter utilitatem corporalem, ut sciret populus quomodo conueniendum esset, ut ordine & grauitate in templis exemplaria fierent omnia, denique, ut vulgus etiam haberet quandam paginam. Nam discrimina temporum & varias rituum, ualebat admonendum vulgus. Has causas habebant patres rituum formularum, ut aperte testatur Epiphanius in disputatione contra Hæreticos, quod genus simile fuit monachorum nostrorum. Fuerunt etiam sodalitia, quæ sibi certas traditiones imponebant, abstinere uero, etiam in ipsa cæna Domini, Nullis carnibus uescerentur, piscium quidem, quæ in re fratres Dominicæ longe superabant. Ad iugio uero uel maxime abhorrebant, etsi à consuetudine multum non abhorrebant. Id enim obiecit eis Epiphanius. Habebant etiam muliercularum greges, idem uitæ genus sequentes, sicut hoc etiam re fere ubique habent monachi uicina mulierum monasteria. In obseruationes fingebant esse cultum Dei, & iusticiam, propter Deo accepti essent, quæ placarent iram Dei. Hanc opinionem probat Epiphanius, & alios fines esse traditionum ostendit, diciturque bandas esse traditiones, factas *διὰ τὴν ἐγκράτειαν, ἢ διὰ τὴν ἀντιχριστιανικήν*, hoc est, aut ad coercendam carnem, propter difficultatem iudicium, aut propter politicum ordinem. Et nos propter has causas recte seruari posse traditiones iudicamus. Ut populus sobrius terretur sacris, sicut Iosaphat, & Rex Niniue ieiunia indixerunt. Et ut ordo & politia Ecclesiæ doceat imperitos, quid quo tempore sit. Hinc sunt feriæ Natalis, Paschatis, Pentecostes, & similes. Est quod Epiphanius ait politica causa institutas esse traditiones, uidelicet ordinis causa, & ut ordo ille admoneret homines de iusticia & de beneficijs Christi, Etenim multo efficacius admonentur nota rerum quasi pictæ in moribus ac ritibus, quam literæ. Hoc proderat ostendi populo, & illustrari, Sed his finibus affinguntur Pharisæorum alium, quadam Pharisæica persuasionem, quod uidelicet ritibus obseruationes mereantur remissionem peccatorum, quod *ἡ ἀντιχριστιανική*

necessarij ad iustificationem, quod propter eos reputentur homines
sibi coram Deo. Hoc plane est, Deum colere auro, argento, & rebus
preciosis, sentire quod Deus fiat placatus varietate vestitus, orna-
mentorum, & similibus rebus, quales sunt infinitæ in traditionibus
humanis, aut quod eiusmodi res, sint cultus DEI, temporum, cibo-
rum, vasorum, vestitus discrimina.

PAVLVS ad Colossenses
seribit traditiones habere speciem sapientiæ. Et habent profecto,
Nam *ὑποτάξαι* illa valde decet in Ecclesia, eamq; ob causam necessa-
ria est, sed humana ratio, quia non intelligit iusticiam fidei, natura-
liter affingit, quod talia opera iustificent homines, quod reconcilient
Deum, &c. Sic sentiebat vulgus inter Israëlitas, & hac opinione au-
gebant tales ceremonias, sicut apud nos in monasterijs creuerunt.
Sic iudicat humana ratio etiam de exercitijs corporis, de ieiunijs,
quorum finis cum sit, coercere carnem, ratio affingit finem, quod sint
cultus, qui iustificent. Sicut Thomas scribit, ieiunium valere ad de-
lectionem & prohibitionem culpæ: Hæc sunt verba Thomæ. Ita sapi-
entiæ ac iusticiæ species, in talibus operibus decipit homines. Et ac-
cedunt exempla sanctorum, quos dum student imitari homines, imi-
tantur plerumq; externa exercitia, non imitantur fidem eorum.

POSTQUAM fefellit humines hæc species sapientiæ, ac iu-
sticiæ, deinde sequuntur infinita incommoda, obscuratur Euangeli-
um de iusticia fidei in Christum, & succedit vana fiducia talium ope-
rum. Deinde obscurantur præcepta Dei, hæc opera arrogant sibi
titulum perfectæ & spiritualis vitæ, & longe præferuntur operibus
præceptorum Dei, vt operibus suæ cuiusq; vocationis, administra-
tioni Republicæ, administrationi Oeconomix, vitæ coniugali,
educationi liberorum. Hæc præ illis ceremonijs iudicantur esse
prophana, ita vt cum quadam dubitatione conscientia à multis
exerceantur. Constat enim multos deferta administratione repu-
blicæ, deferto coniugio, illas obseruationes amplexos esse tanquam
meliores & sanctiores. Neq; hoc satis est, vbi occupauit animos
persuasio, quod tales obseruationes ad iustificationem necessariæ
sint, misere vexantur conscientia, quia non possunt omnes obser-
uationes exacte præstare. Nam quous quisq; numerare omnes
possit? Extant immensi libri, imo bibliothecæ totæ, nullam syllaba-
m de Christo, de fide in Christum, de bonis operibus suæ cuiusq;
vocationis continentes, sed tantum colligentes traditiones, & ha-
rum interpretationes, quibus interdum exacerbantur, interdum
relaxantur. Quomodo torquetur vir optimus Gerson, dum qua-
rit gradus & latitudines præceptorum. Nec tamen potest consti-
tere *ἑπιπέδου* in gradu certo, interim grauiter deplorat pericula
N 2 piarum

piarum conscientiarum, quæ parit hæc acerba interpretatio traditionum.

Nos igitur contra illam speciem sapientie humanæ in humanis ritibus, quæ fallit homines, muniamus nos DEO, & primum sciamus eas neque remissionem peccatorum, iustificationem mereri coram DEO, neque ad iustificationem necessarias esse. Testimonia quædam supra citauimus, Et plenus est Paulus Ad Coloss. 2. clare dicit: Nemo vos iudicet in cibo, potu, aut festo, aut nouilunio, aut sabbatis, quæ sunt, ymbre futurorum, ipsa autem Christi. Atque hic simul & legem Moysi, & traditiones humanas complectitur, ne aduersarij eludant hæc testimonia, et leant, quod Paulus tantum de lege Moysi loquatur. Ille vero hoc re testatur, se loqui de traditionibus humanis. Quanquam quædam aduersarij non vident. Si Euangelium negat ceremonias (quæ erant diuinitus institutæ) iustificare, quanto minus iustificationem traditiones humanæ? Nunc habent Episcopi potestatem seruandi cultus tanquam iustificantes, aut necessarios ad iustificationem. Imo Apost. Act. 15. dicunt: Quid tentatis Deum, imponere iugum, &c. Vbi velut magnum peccatum accusat Petrus, hoc contra iugum onerandæ Ecclesiæ. Et ad Galatas 5. vetat Paulus iterum legem subijci. Volunt igitur Apostoli in Ecclesia manere hanc libertatem, ne iudicentur vlli cultus legis aut traditionum necessarii, sed sicut in lege fuerunt necessariæ ceremoniæ ad tempus, ne obscurum iusticia fidei, si iudicent homines cultus illos mereri iustificationem aut ad iustificationem necessarios esse. Multi varias & inordinatas quærent in traditionibus, ut conscientijs medeantur, neque tam multos gradus reperiunt, per quos explicent conscientias ex his ritualibus, Verum sicut Alexander soluit gordium nodum, quem cum explicare non posset, gladio semel dissecuit: ita Apostoli semel liberos conscientias traditionibus, præsertim si tradantur ad promouendam iustificationem. Huic doctrinæ cogunt nos Apostoli aduersarij obsecrando, & exemplis, Cogunt nos docere, quod traditiones non necessariæ sunt, quod non sint necessariæ ad iustificationem, quod nemo debet condere aut recipere traditiones hac opinione, quod mereantur iustificationem. Tunc etiam si quis obseruet sine superstitione tanquam politicos mores, sicut sine superstitione aliter vestiuntur multi inter scholasticos. Apostoli violant traditiones, & excusantur à Christo. Erat enim exemplum ostendendum Phariseis, quod illi cultus traditionum inutiles. Et si quas traditiones parum commodas omittunt, non factis nunc excusati sunt, cum requiruntur tanquam promouendam iustificationem. Talis enim opinio in traditionibus est impia.

CAETERVM traditiones veteres, factas in Ecclesia vtilitatis & tranquillitatis causa, libenter seruamus, easque interpretamur

τὸ εὐφροσύνης, exclusa opinione quæ sentit quod iusti-
 fient. Ac falso nos accusant inimici nostri, quod bonas ordinatio-
 nes, quod disciplinam Ecclesiæ aboleamus. Vere enim prædicare
 possumus, publicam formam Ecclesiarum apud nos honestiorem esse,
 quam apud aduersarios. Et si quis recte expendere velit, verius ser-
 uamus Canones, quam aduersarij. Apud aduersarios missas faciunt
 sacrificuli inuiti, & mercede conducti, & plerunq; tantum mercedis
 causa, canunt Psalmos, non vt discant, aut orent, Sed cultus causa,
 quasi illud opus sit cultus, aut certe mercedis causa. Apud nos vtun-
 tur cena Domini multi singulis Dominicis, sed prius instituti, ex-
 plorati, & absoluti, Pueri canunt Psalmos vt discant, canit & popu-
 lus, vt vel discat, vel oret. Apud aduersarios nulla prorsus est κατή-
 χεως puerorum, de qua quidem præcipiunt Canones. Apud nos
 coguntur Pastores & ministri Ecclesiarum publice instituere & audi-
 re puericam. Et hæc ceremonia optimos fructus parit. Apud aduer-
 sarios in multis regionibus toto anno nullæ habentur conciones,
 præterquam in quadragesima. Atqui præcipuus cultus Dei est, doce-
 re Euangelium. Et cum concionantur aduersarij dicunt de traditio-
 nibus humanis, de cultu sanctorum & similibus nugis, quas iure salti-
 dit populus. Itaq; deseruntur statim initio, postquam recitatus est
 Euangelij textus. Pauci quidam meliores nunc de bonis operibus di-
 cere incipiunt: De iusticia fidei, de fide in Christum, de consolatio-
 ne conscientiarum nihil dicunt, Imo hanc saluberrimam Euangelij
 partem lacerant conuicijs. Econtra in nostris Ecclesijs omnes concio-
 nes in his locis consumuntur, de poenitentia, de timore Dei, de fide in
 Christum, de iusticia fidei, de consolatione conscientiarum per fi-
 dem, de exercitijs fidei, de oratione qualis esse debeat, & quod certo
 statuendum sit, quod sit efficax, quod exaudiatur, de cruce, de digni-
 tate magistratum & omnium ciuiliu ordinationum, de discrimine
 regni Christi, seu regni spiritualis & politicarum rerum, de coniun-
 g'o, de educatione & institutione puerorum, de castitate, de omni-
 bus officijs caritatis. Ex hoc statu Ecclesiarum iudicari potest, nos
 disciplinam Ecclesiasticam, & pias ceremonias, & bonos mores Ec-
 clesiasticos diligenter conseruare.

AC DE MORTIFICATIONE carnis, & disciplina cor-
 poris ita docemus, sicut narrat Confessio, quod vera & non simula-
 ta mortificatio fiat per crucem & afflictiones, quibus Deus exercet
 nos. In his obediendum est voluntati Dei, sicut ait Paulus: Exhibe-
 te corpora vestra hostiam, &c. Et hæc sunt spiritualia exercitia timo-
 ris & fidei. Verum præter hanc mortificationem quæ fit per crucem,
 est & voluntarium quoddam exercitij genus necessarium, de quo

N 1 Christus

Christus ait: Cauete ne corda vestra grauentur crapula. Et Paulus Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, &c. Et hæc exerce suscipienda sunt, non quod sint cultus iustificantes, sed vt cocor carnem, ne saturitas obruat nos, & reddat securos & otiosos, quare fit, vt affectibus carnis indulgeant & obtemperant homines. Diligentia debet esse perpetua, quia habet perpetuum mandatum. Et illa præscripta forma certorum ciborum, ac temporum nihil ad coiscendam carnem. Est enim delicatior & sumtuosior, quam aliqua conuiuia. Et ne aduersarij quidem obseruant formam in Canibus traditam.

MULTAS & difficiles disputationes habet hic locus de conditionibus ac nos re ipsa experti sumus, traditiones vere esse leges conscientiarum. Cum exiguntur tanquam necessariae, miris modis cruciant conscientias, præmittentes aliquam obseruationem. Resus abrogatio sua habet incommoda, suas quaestiones. Sed narsilem & planam causam habemus, quia aduersarij damnant nos, quod docemus traditiones humanas non mereri remissionem peccatorum. Item requirunt vniuersales traditiones, quas sic vocant, tanquam necessariae ad iustificationem. Hic habemus patronum constantem Paulum, qui vbiq; contendit, has obseruationes neque iustificare necessariae esse supra iusticiam fidei. Et tamen usum libertatis in rebus, ita moderandum esse docemus, ne imperiti offendantur, propter abusum libertatis fiant iniquiores veræ doctrinæ Euangelicæ, neue sine probabili causâ mutetur aliquid in vstatis ritibus, propter alendam concordiam seruentur veteres mores, qui sine peccato, aut sine magno incommodo seruari possunt. Et in hoc ipso conuentu satis ostendimus, nos propter caritatem, & ἀγάπην negotiatim obseruatuos esse cum alijs, etiam si quid incommodi haberent, sed publicam concordiam, quæ quidem sine offensione conscientiarum fieri posset, iudicauimus omnibus alijs commodis præferendam esse. Sed de hac tota re paulo post etiam dicemus, cum de potestate, & de potestate Ecclesiastica disputabimus.

ARTICVLVM XVI. recipiunt aduersarij sine vlla exceptione. In quo confessi sumus, quod liceat Christiano gerere magistratus, exercere iudicia, ex Imperatorij legibus, seu alijs præsentibus legibus supplicia iure constituere, iure bella gerere, militare, iure contrahere, tenere proprium, iusturandum postulantibus magistratibus contrahere matrimonium, Deniq; quod legitimæ ordinationes civiles, sint bonæ creaturæ Dei, & ordinationes diuinæ, quibus Christianus vti potest. Hic totus locus de discrimine regni Christi & regni civilis, literis nostrorum vtiliter illustratus est, quod regnum Christi sit spirituale, hoc est, in corde noticiam Dei timorem Dei, &c.

illam, iusticiam æternam & vitam æternam incoans. Interim foris
sunt nos vti politicis ordinationibus legitimis, quarumcunq; genti-
um inter quas vivimus, sicut sinit nos vti medicina, aut architecto-
nica, aut cibo, potu, aëre. Nec fert Evangelium novas leges de statu
ciuili, sed præcipit, vt præsentibus legibus obtemperemus, siue ab
ethnicis, siue ab alijs conditæ sint, & hac obœdientia caritatem iubet
exercere. Infante bat enim Caroloftadius, qui nobis imponebat leges
iudiciales Moyfi. De his rebus ideo copiosus scripserunt nostri, quia
monachi multas perniciosas opiniones sparserunt in Ecclesiam. Vo-
cauerunt politicam Euangelicam, communionem rerum, dixerunt esse
confilia, non tenere proprium, non vlcefi. Hæ opiniones valde ob-
fcurant Euangelium & regnum spirituale, & sunt periculofæ rebuspu-
blicis. Nam Euangelium non dissipat politicam aut œconomiam, sed
multo magis approbat, & non solum propter pœnam, sed etiam pro-
pter conscientiam iubet illis parere, tanquam diuinæ ordinationi.

IULIANVS apostata, Celsus, & pleriq; alij, obiecerunt Chri-
stianis, quod Euangelium dissiparet respublicas, quia prohiberet vindic-
tæ, & alia quædam traderet parum apta ciuili societati. Et hæ
quæstiones miræ exercuerunt Origenem, Nazianzenum & alios,
Cum quidem facillime explicari possint, si sciamus Euangelium non
ferre leges de statu Ciuili, sed esse remissionem peccatorum, & in-
coationem, vitæ æternæ in cordibus credentium, Caterum non so-
lum externas politias approbare, sed nos etiam subijcere illis, sicut
necessario subditi sumus legibus temporum, vicibus hyemis & æsta-
tis, tanquam diuinis ordinationibus. Euangelium prohibet vindictã
priuatam, Idq; hoc consilio Christus toties inculcat, ne Apostoli
putarent se imperia debere istis eripere, qui alioqui tenebant, sicut
Iudei de regno Melsiæ somniabant, Sed vt scirent se de regno spiri-
tuali docere oportere, non mutare ciuilem statum. Itaq; priuata
vindicta, non consilio, sed præcepto prohibetur, Matth. 5. & Roma-
n. Publica quæ fit ex officio magistratus, non dissuadetur, sed præ-
cipitur, & est opus Dei, iuxta Paulum Roman. 13. Iam publicæ vin-
dictæ species sunt, iudicia, supplicia, bella, militia. De his rebus
quam male iudicauerint multi scriptores, constat, quia in hoc errore
fuerunt, Euangelium externam quandam, nouam & monasticam
politiam esse, nec viderunt Euangelium cordibus afferre iusticiam
æternam, foris autem probare statum ciuilem.

VANIS-
SIMUM & hoc est, quod fit perfectio Christiana, non tenere pro-
prium. Nam perfectio Christiana est sita, non in contemptu ciui-
lium ordinationum, sed in motibus cordis, in magno timore Dei,
in magna fide, sicut Abraham, David, Daniel, etiam in magnis opi-
bus atq; imperijs, non minus perfecti erant, quam vlli Eremitæ.

Sed monachi illam externam hypocrisim offuderunt oculis bonitate
ne videri posset, in quibus rebus sit vera perfectio. Quibus libere
vexerunt communionem rerum, quasi Evangelicam? At hæc
plurimum habent periculi, præsertim cum longe dissentiant à
pturis. Scriptura enim non præcipit, vt res sint communes, sed
Decalogi, cum inquit: Non furtum facies, dominia distingues,
suum quæque tenere iubet. Plane furebat VViglesus, qui negavit
cere Sacerdotibus tenere proprium. Sunt infinitæ disputationes
contractibus, de quibus nunquam satisfieri bonis conscientia
test, nisi sciant hanc regulam, quod Christiano liceat vti
ordinationibus ac legibus. Hæc regula tuetur conscientias, cum
cer catenus licitos esse contractus coram Deo, quatenus eos
stratus seu leges approbant.

Hic totus locus rerum politi-
rum à nostris ita patefactus est, vt plurimi boni viri, qui vixerunt
in republica, & in negotijs, prædicauerint se magno opere ad
esse, qui antea monachorum opinionibus vexati dubitabant, vt
illa ciuilia officia & negotia Euangelium permitteret. Hæc libere
citauimus, vt etiam exteri intelligant, hoc doctrinæ genere, quod
nos sequimur, non labefactari, sed multo magis muniri auctoritate
magistratum, & dignitatem omnium ordinationum ciuilium, quod
rum rerum magnitudo fatuis illis opinionibus monasticis, minus
antea fuit obscurata, quæ longe præferebant politicæ & æconomice
ridiculam & vanissimam hypocrisim paupertatis & humilitatis, qui
quidem politica & æconomia habeant mandata Dei, Illa Placuisse
communio non habeat mandatum DEI.

ARTICVLVM XVII. recipiunt aduersarij sine excep-
ne, in quo confitemur, Christum in consummatione mundi appo-
turum esse, ac mortuos omnes resuscitaturum, & pijs æternam
tam & æterna gaudia daturum, Impios vero condemnaturum esse,
cum Diabolo sine fine crucientur.

ARTICVLVM XVIII. recipiunt aduersarij de libero
bitrio. Etsi quædam addunt testimonia parum apta ad eam causam
Addunt & declamationem, quod non sit nimium tribuendum libero
arbitrio, cum Pelagianis, neque omnem ei libertatem adimendam esse
cum Manichæis. Præclare sane, sed quid interest inter Pelagi-
nos & aduersarios nostros? cum vtrique sentiant, homines sine Spi-
ritu sancto posse Deum diligere, & præcepta Dei facere, quo ad
stantiam actuum, mereri gratiam ac iustificationem operibus, quod
ratio per se efficit sine Spiritu sancto. Quam multa absurda sequuntur
tur ex his Pelagianis opinionibus, quæ in scholis magna auctoritate
docentur. Has Augustinus, sequens Paulum, magna contentione re-
futatur. Cuius sententiam supra in articulo de iustificatione reser-

ment. Neq; vero adimimus humanæ voluntari libertatem. Habet
 humana voluntas libertatem in operibus & rebus deligendis, quas
 porro per se comprehendit. Potest aliquo modo efficere iusticiam ci-
 uilem, seu iusticiam operum, potest loqui de Deo, exhibere Deo cer-
 tum cultum externo opere, obœdire magistratibus, parentibus, in
 opere externo eligendo, potest continere manus à cæde, ab adulterio,
 à furto. Cum reliqua sit in natura hominis ratio & iudicium de re-
 bus sensui subiectis, reliquus est etiam delectus earum rerum, & li-
 bertas & facultas efficiendæ iusticiæ ciuilib. Id enim vocat scriptura
 iusticiam carnis, quam natura carnalis, hoc est, ratio, per se efficit
 sine Spiritu sancto. Quanquam tanta est vis concupiscentiæ, vt ma-
 lis affectibus sapius obtemperant homines, quam recto iudicio. Et
 diabolus qui est efficax in impijs, vt ait Paulus, non desinit incitare
 hanc imbecilem naturam ad varia delicta. Hæ causæ sunt, quare &
 ciuilib iusticia rara sit inter homines, sicut videmus, ne ipsos qui-
 dem Philosophos eam consecutos esse, qui videntur eam experiuisse.
 Illud autem falsum est, non peccare hominem, qui facit opera præce-
 ptorum extra gratiam. Et addunt amplius, talibus operibus necessa-
 rio deberi remissionem peccatorum ad iustificationem. Nam huma-
 na corda sine Spiritu sancto, sunt sine timore Dei, sine fiducia erga
 Deum, non credunt se exaudiri, sibi ignosci, se iuuari & seruari à
 Deo. Igitur sunt impia. Porro arbor mala non potest ferre bonos
 fructus. Et sine fide impossibile est Deo placere. **I G I T U R**
 etiam si concedimus libero arbitrio libertatem & facultatem externa
 opera legis efficiendi, tamen illa spiritualia non tribuimus libero
 arbitrio, scilicet vere timere Deum, vere credere Deo, vere statuere
 ac sentire, quod Deus non respiciat, exaudiat, ignoscat nobis, &c.
 Hæc sunt vera opera primæ tabulæ, quæ non potest humanum cor
 efficere sine Spiritu sancto, sicut ait Paulus: Animalis homo, hoc
 est homo tantum naturalibus viribus vtens, non percipit ea quæ Dei
 sunt. Et hoc iudicari potest, si considerent homines, quomodo corda
 de voluntate Dei sentiant, Vtrum vere statuunt se respici & exaudi-
 ri à Deo. Hanc fidem difficile est & sanctis retinere, tantum abest vt
 sit in impijs. Concipitur autem, vt supra diximus, cum corda perter-
 resca Evangelium audiunt, & consolationem concipiunt.
P R O D E S T igitur ista distributio, in qua tribuitur libero arbi-
 trio iusticia ciuilib, & iusticia spiritualis gubernationi Spiritus san-
 cti in renatis. Ita enim retinetur pædagogia, quia omnes homines
 pariter debent scire, & quod Deus illam ciuile iusticiam requirat, &
 quod aliquo modo præstare eam possimus. Et tamen ostenditur dif-
 ferentiam inter iusticiam humanam & spiritualem, inter Philosophicâ,
 & doctrinâ Spiritus sancti, & intelligi potest ad quid opus sit Spiritu
 N 5 f. n. d. o.

sanctio. Neq; hæc distributio à nobis inuenta est, sed scriptura clari-
sime tradit eam. Tractat eam & Augustinus, & est recens ege-
rtractata à Guilielmo Parisiensi, sed scelestè obruta est ab illis, qui
forniauerunt homines legi Dei obedire posse sine Spiritu sancto.
dari autem Spiritum sanctum, vt accedat respectus meritorij.

ARTICVLVM XIX. recipiunt aduersarij, in quo con-
mur, quod etsi vnus ac solus Deus condiderit vniuersam naturam
& conseruet omnia quæ existunt: tamen causa peccati sit volens
in diabolo & hominibus auertens se à Deo, iuxta dictum Chri-
diabolo: Cum loquitur mendaciam, ex proprijs loquitur.

IN ARTICVLO XX. diserte ponunt hæc verba, quod
ciant & improbent hoc quod dicimus, quod non mereantur homines
remissionem peccatorum bonis operibus. Hunc articulum clari-
dicant se rejicere & improbare. Quid in re tam manifesta dicitur
est? Hic aperte ostendunt architecti confutationis, quo spiritus ap-
tur. Quid est enim certius in Ecclesia? quam quod remissio pecca-
rum contingat gratis propter Christum, quod Christus sit propiti-
tio pro peccatis, non nostra opera, sicut Petrus inquit: Huic omni
Prophetæ perhibent testimonium, in nomine ipsius accipere rem-
sionem peccatorum, omnes qui credunt in eum. Huic Ecclesia de
phetarum assentiamur potius, quam istis perditis scriptoribus con-
tationis, qui tam impudenter blasphemant Christum. Nam etiam
qui fuerunt scriptores, qui senserunt, post remissionem peccatorum
homines iustos esse coram Deo, non fide, sed ipsis operibus: non
hoc non senserunt, quod ipsa remissio peccatorum contingat propter
opera nostra, non gratis propter Christum. Non ferenda est
blasphemia, tribuere honorem Christi nostris operibus. Nihil
iam istos Theologos, si talem sententiam in Ecclesia audiamus.
Neq; dubitamus, quin optimus Imperator, ac pleriq; Principes
hunc locum nullo modo fuerint in confutatione relicti, si non
admoniti. Infinita hoc loco testimonia ex Scriptura, ex Patribus
tare possemus, Verum & supra satis multa de hac re diximus, &
hil opus est pluribus testimonijs, illi, qui scit quare Christus nobis
natus sit, qui scit Christum esse propitiationem pro peccatis nostris.
Elias inquit: Posuit Dominus in eo iniquitates omnium nobis.
Aduersarij contra docent, Deum ponere iniquitates nostras, non
Christo, sed in nostris operibus. Neq; hic dicere libet, qualia
doceant. Videmus horribile decretum contra nos. compositum
quod magis terreret nos, si de ambiguis aut leuibus rebus con-
remus. Nunc cum conscientia nostræ intelligant, damnari ab illis
sarijs manifestam veritatem, cuius propugnatio Ecclesie necesse
est, & amplificat gloriam Christi, facile terrores mundi conuen-

ma, & ingenti animo, si quid erit patiendum, propter gloriam Chri-
 sti propter utilitatem Ecclesie, feremus. Quis non gaudeat mori in
 Confessione horum articulorum, quod remissionem peccatorum fide
 consequamur gratis propter Christum, quod operibus nostris non
 mereamur remissionem peccatorum? Nullam habebunt satis firmam
 consolationem conscientie piorum, aduersus terrores peccati &
 mortis, & aduersus diabolum sollicitantem ad desperationem, si non
 sciant se debere statuere, quod gratis propter Christum habeant re-
 missionem peccatorum. Hæc fides sustentat & viuificat corda in illo
 asperum certamine desperationis. Digna igitur causa est, propter
 quam nullum recusemus periculum. Tu ne cede malis, sed contra
 audentior no, quisquis assentiris Confessione nostra, cum aduersa-
 rij, terroribus, cruciatibus, supplicijs, conantur excutere tibi tantam
 consolationem, quæ vniuersæ Ecclesie in hoc nostro articulo propo-
 sita est. Non deerunt quærenti testimonia Scripturæ, quæ confirma-
 bunt animum, Nam Paulus tota voce (vt dicitur) clamat Rom. 3. &
 4. gratis remitti peccata propter Christum. Ideo inquit: Ex fide iu-
 stificamur, & gratis vt firma sit promissio, id est, Si ex nostris operib.
 penderet promissio, non esset firma. Si propter nostra opera daretur
 remissio peccatorum, quando sciremus eam nos consecutos esse?
 quando reperiret opus conscientia territa, quod statueret ad placan-
 dam iram Dei sufficere? Sed supra de tota re diximus, inde lector su-
 mar testimonia. Nam hanc, non disputationem, sed querelam indi-
 gnitas rei nobis expressit, quod hoc loco diserte posuerant, se impro-
 bare hunc nostrum articulum, quod remissionem peccatorum conse-
 quamur, non propter opera nostra, sed fide & gratis propter Chri-
 stum. Aduersarij etiam addunt testimonia suæ condemnationi, Et
 operæ precium est, vnum atq; alterum recitare. Allegant ex Petro:
 Scudete firmam facere vocationem vestram, &c. Iam vides lector, ad-
 uersarios nostros non perdidisse operam in discenda Dialectica, sed
 habere artificium ratiocinandi ex scripturis prorsus quicquid libet:
 Facite firmam vocationem vestram, per bona opera. Igitur opera me-
 rentur remissionem peccatorum. Sane concinna erit argumentatio,
 si quis sic ratiocinetur de reo capitalis pœnæ, cui pœna remissa est:
 Magistratus præcipit, vt in posterum abstinere ab alieno, Igitur per
 hoc meritum es condonationem pœnæ, quod nunc ab alieno abstinere,
 Sic argumentari, est ex non causa causam facere. Nam Petrus lo-
 quitur de operibus sequentibus remissionem peccatorum, & docet
 quare sint facienda, scilicet, vt sit firma vocatio, hoc est, ne vocatione
 sua excidant, si iterum peccent. Facite bonâ opera, vt perseueretis
 in vocatione, ne amittatis dona vocationis, quæ prius contigerunt,
 non propter sequentia opera, sed iam retinentur fide, Et fides non
 manet

manet in his, qui amittunt Spiritum sanctum, qui abijciunt penitentiam, sicut supra diximus, fidem existere in penitentia. Ad alia testimonia non melius coherentia. Postremo dicunt, hanc opinionem ante mille annos Augustini tempore damnatam esse. quod falsissimum est. Semper enim Ecclesia Christi sensit remissionem peccatorum gratis contingere. Imo Pelagiani damnati sententiam gratiam propter opera nostra dari contendebant. Ceterum scripturis ostendimus, quod sentiamus bona opera necessario sequi debere fidem. Non enim abolemus legem, inquit Paulus, sed stabiliamus quia cum fide accipimus Spiritum sanctum, necessario sequitur completio, quae subinde crescit, dilectio, patientia, castitas, & fructus Spiritus.

DE INVOCATIONE
SANCTORVM.

ARTICVLVM XXI. simpliciter damnant, quod inuocationem Sanctorum non requirimus. Nec vllō in loco prolixius toricantur. Neque tamen aliud quicquam efficiunt, quam sanctorum norandos esse, Item sanctos qui viuunt orare pro alijs, quibus propterea necessaria sit inuocatio mortuorum Sanctorum. Allegant Cyprianum, quod viuum Cornelium rogauerit, ut discedens pro tribus oraret. Hoc exemplo probant mortuorum inuocationem. Tant & Hieronymum contra Vigilantium. In hac arena, in qua ante mille & centum annos vicit Hieronymus Vigilantium. Triumphat aduersarij, quasi iam sit debellatum. Nec videntur illi apud Hieronymum contra Vigilantium, nullam extare syllabam inuocatione. Loquitur de honoribus sanctorum, non de inuocatione. Neque reliqui veteres scriptores ante Gregorium secerunt mentionem inuocationis. Certe haec inuocatio cum his opinionibus nunc docent aduersarij de applicatione meritorum, non habent testimonia veterum scriptorum.

CONFESSIO nostra pro meritis sanctorum. Nam hic triplex honos probandus est. **M**VS est gratiarum actio. Debemus enim Deo gratias agere, si ostenderit exempla misericordiae, quod significauerit se velle facere homines, quod dederit doctores, aut alia dona Ecclesiae. Et haec dona, ut sunt maxima, amplificanda sunt, & laudandi ipsi sancti, qui hanc fidem fideliter vsi sunt, sicut Christus laudat fideles negotiatores.

SECVNDVS cultus est confirmatio fidei nostrae, cum inuenimus Petro condonari negationem, erigimur & nos, ut magis credamus quod vere gratia exuberet supra peccatum. **T**ERTIVS est imitatio, primum fidei, deinde ceterarum virtutum, quas inuenimus